

Seguretat laboral viària

Unitat 1

Conceptes bàsics, context
i tipologia dels factors de risc

Generalitat
de Catalunya

servei català de
Trànsit

ICSSL

Institut Català
de Seguretat
i Salut Laboral

a la feina **cap risc**

ÍNDEX

Objectius.....	3
Mobilitat, trànsit i feina (context)	4
Introducció	4
Responsabilitats empresarials	6
La seguretat laboral viària (SLV).....	7
Marc conceptual dels riscos laborals viaris i la seva prevenció	9
Els riscos laborals viaris.....	9
Gestió dels desplaçaments per raons de feina i avaluació de riscos.....	10
Marc conceptual dels riscos laborals viaris.....	11
Tipus de plans genèrics de mobilitat i específics de gestió del risc laboral viari.....	12
Dades estadístiques	15
Dades de mobilitat a Catalunya	15
Dades de mobilitat de la Regió Metropolitana de Barcelona.....	16
Dades de sinistralitat	17
Dades de costos derivats de la sinistralitat.....	19
Marc normatiu	20
Glossari	21
Webgrafia	24

Objectius

- Ressaltar la necessitat i la importància de la seguretat laboral viària (SLV).
- Contribuir a crear un marc conceptual i terminològic que ajudi al diàleg interdisciplinari i multidisciplinari.
- Promoure, orientar i guiar la gestió de la prevenció tant des del punt de vista de l'empresa com del personal.
- Oferir eines i informació que ajudi, des de la perspectiva preventiva, a modificar actituds i comportaments i a gestionar adequadament aquest risc.

Les persones destinatàries d'aquest curs són:

- Empresaris/es, directius/ves, gestors/es empresarials, comandaments, etc.
- Treballadors/ores.
- Representants de les persones treballadores.
- Membres de la modalitat d'organització preventiva de l'empresa.
- Altres (gestors/ores, ciutadania, mútues col·laboradores amb la seguretat social, etc.).

Aquest curs està promogut per la Generalitat de Catalunya, conjuntament amb l'Institut Català de Seguretat i Salut Laboral i el Servei Català de Trànsit, que col·laboren ja fa temps en l'elaboració de materials i l'execució d'iniciatives conjuntes i coordinades per a la millora de la seguretat i la salut relacionades amb els desplaçaments que es donen en l'entorn laboral (desplaçaments per raons de feina), que hi ha definides en els documents estratègics de la Generalitat de Catalunya i que tenen una llarga tradició.

Mobilitat, trànsit i feina (context)

Introducció

Desplaçaments per motius de feina

Els danys a la salut conseqüència d'accidents de trànsit en l'entorn laboral no són els més freqüents, però sí que tenen una gravetat especialment important.

Els desplaçaments obligats per motius laborals

Gairebé totes les persones treballadores han de fer desplaçaments a causa de la seva feina.

Hi ha dos moments clau amb implicacions pel que fa a la prevenció i la responsabilitat empresarial derivada dels riscos de prendre mal en un desplaçament per part d'un treballador o treballadora. Aquests moments són:

- Els **desplaçaments anant o tornant de la feina**.
- Els **desplaçaments durant la jornada de treball**.

El desplaçament molt sovint no es tria, sinó que la major part de les persones treballadores s'hi veuen obligades, ja sigui per recórrer la distància existent entre el lloc de residència i el centre de treball, com és el cas dels desplaçaments per anar o tornar de la feina, o pel fet que un desplaçament és part intrínseca de la seva tasca (com és el cas dels transportistes, per exemple), o perquè és necessari per accedir al lloc on han de desenvolupar les seves funcions (seria el cas de tècnics de manteniment, periodistes, etc.); aquests serien els desplaçaments durant la jornada laboral.

Aquests desplaçaments poden requerir anar a peu, sovint utilitzar el transport públic o, més sovint encara, emprar qualsevol altre classe de vehicle (cotxes, furgonetes, bicicletes, motos o els anomenats vehicles de mobilitat personal, com ara patinets).

La necessitat de l'ús de vehicles per motius de feina té una influència preocupant respecte als riscos de patir danys a la salut i pel cost econòmic, social i, sobretot, humà que comporta.

La necessitat de fer desplaçaments i, per tant, l'ús de vehicles per motius de feina és una realitat; té uns avantatges inqüestionables per al desenvolupament de l'activitat laboral, però també una influència preocupant respecte als riscos de patir **danys a la salut** i pel **cost econòmic, social** i, sobretot, **humà** que comporta.

Sabies que...?

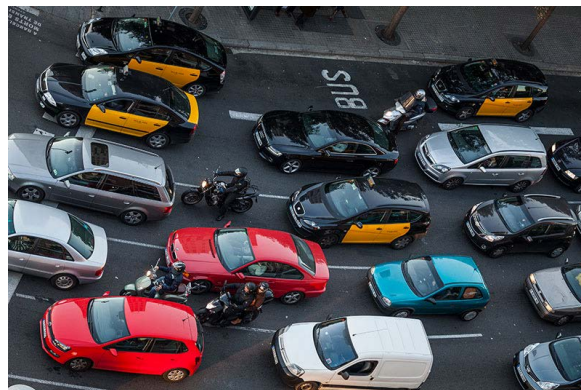
Els **accidents laborals de trànsit** són:

- La **primera causa d'accident** pel que fa als desplaçaments d'anar o tornar de la feina.
- La **sisena causa dels accidents** ocorreguts en els desplaçaments durant la jornada laboral.

Els accidents laborals de trànsit

Un accident laboral de trànsit és un succés advers i no desitjat que es presenta de manera brusca i inesperada, tot i que normalment evitable, que interromp la contínuïtat normal del desplaçament i causa lesions o danys a la salut de les persones treballadores.

Cal dir que no tot succés advers i no desitjat implica l'esdeveniment d'accidents laborals de trànsit amb danys a la salut dels/ de les treballadors/ores, sinó que algunes vegades es comporten com **incidents** (sense lesions) que, en altres circumstàncies, en podrien haver causat.

Investigar tots els accidents que han causat lesions i els incidents per determinar-ne les causes és una pràctica preventiva de primer ordre, però la verdadera prevenció, allò que evita danys i tota mena de costos, es fa analitzant els riscos abans que es produeixin accidents i incidents.

Els **accidents laborals** que l'empresa o les persones treballadores autònomes **han de comunicar** com a **accident de trànsit**, quan s'esdevenen, a l'autoritat laboral han de complir aquests **requisits**:

- 1** Que tingui lloc en una via subjecta a la legislació de trànsit, circulació de vehicles de motor i seguretat viària (carreteres, autopistes, carrers, etc.), o també pistes forestals o en zones d'aparcament.
- 2** Que impliqui un vehicle –de motor o no– en moviment.
- 3** Que el/la treballador/a accidentat/da sigui o bé ocupant del vehicle, o bé un viant que pateix les conseqüències d'un accident de trànsit –com en el cas dels atropellaments.

Si no es compleixen aquests requisits, cal que es comuniquin igualment, però com a **accidents no relacionats amb el trànsit**.

Els accidents laborals de trànsit en el sistema de seguretat social

Els **accidents laborals de trànsit** troben, a més, el seu reconeixement en la normativa de la seguretat social en l'apartat dels **accidents de treball** que ocorren tant a persones treballadores per compte d'altri com per compte propi o autònomes.

Els **accidents de treball o laborals** es defineixen com "tota lesió, física o psíquica, ocorreguda a la feina o amb ocasió de la feina i que determina prestacions específiques en el context de la seguretat social".

S'inclouen tant els que ocorren durant la feina (anomenats "accidents de treball en jornada") com els produïts en anar o en tornar de la feina (dins l'apartat d'accidents coneguts com **in itinere** que, cal dir, no tots estan relacionats amb el trànsit).

Per tot això, és evident que cal incorporar **elements d'anàlisi i d'avaluació dels riscos** d'aquests desplaçaments i prendre les mesures de seguretat laboral viària per:

- Prevenir els riscos en els desplaçaments.
- Garantir la seguretat i la salut de les persones treballadores.
- Evitar qualsevol mena d'accident o incident relacionat amb els desplaçaments per motius de feina.

Responsabilitats empresarials

Quan parlem dels riscos vinculats als desplaçaments que duen a terme els/les treballadors/es per motius de feina, parlem sobretot de **responsabilitats empresarials**, és a dir, de les empreses.

Ara bé, les responsabilitats de l'empresa en aquesta matèria varien en funció de si els desplaçaments són **durant la jornada** o els que cal fer per **anar i tornar de la feina**.

Desplaçaments en jornada, responsabilitat empresarial en matèria de prevenció de riscos laborals (PRL)

Els accidents laborals de trànsit que ocorren durant el trajecte que han de fer els/les treballadors/ores per tal de desenvolupar les tasques que els han estat encomanades, tenen el seu origen en:

- Les condicions del lloc de treball i la seva organització.
- Les condicions del/de la mateix/a treballador/a.
- El vehicle.
- La via.
- L'entorn.

Existeix una **responsabilitat empresarial** i una necessitat d'intervenció i integració en el **pla de prevenció de riscos laborals** de l'empresa envers la seguretat laboral viària de les persones treballadores que han de realitzar desplaçaments durant la seva jornada laboral.

Desplaçaments per anar o per tornar de la feina, d'interès empresarial

Pel que fa als accidents laborals relacionats els desplaçaments que ocorren durant el trajecte d'anada o tornada de la feina, l'interès per part de l'organització empresarial es fonamenta no pas en la responsabilitat en matèria de prevenció de riscos laborals, sinó en:

- La preocupació per la **salut del seu personal**.
- L'impacte que li poden suposar aquests accidents en la **productivitat** o en aspectes vinculats.
- Els seus objectius en el marc de la **responsabilitat social**.

És recomanable que les empreses adoptin mesures orientades a la gestió racional, eficient i sostenible d'aquests desplaçaments (mitjançant els **plans de mobilitat** o els **plans de seguretat laboral viària**), per tal de contribuir a la seva reducció.

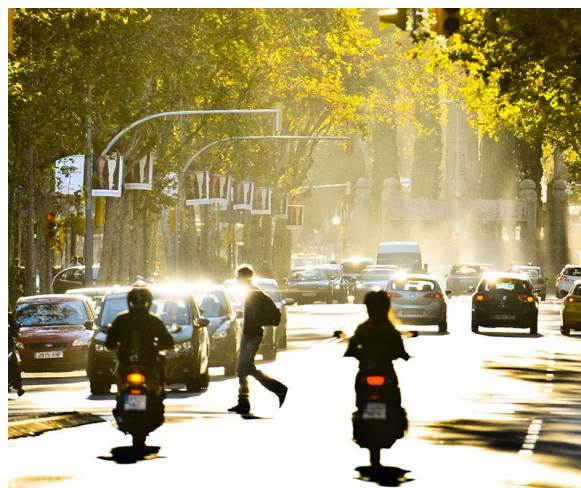
Sabies que...?

Adoptar aquestes mesures també serveix per disminuir l'impacte ambiental, social i econòmic que els desplaçaments generen a tota la població i als/a les treballadors/ores en particular així com a donar compliment a les obligacions legals que en aquesta matèria tenen algunes empreses.

La seguretat laboral viària (SLV)

La **seguretat laboral viària (SLV)** és el conjunt de coneixements, tècniques, procediments i estratègies interdisciplinaris i multidisciplinaris que aborden l'anàlisi i la intervenció sobre el conjunt de factors i condicionants que intervenen en el desenvolupament d'un **succés relacionat amb el trànsit**, que té, o pot tenir, repercussions en la **seguretat i salut de les persones treballadores**. Aquests factors i condicionants poden exposar al/a la treballador/a a patir un accident o un incident laboral de trànsit.

Analitzar i avaluar els riscos, evitar-los o minimitzar la possibilitat que es materialitzin en forma de danys a la salut, o minimitzar-ne la gravetat suposa conèixer-los, conèixer les opcions preventives i, també, determinar responsabilitats i identificar els agents que han de dur-les a terme.

Àrees implicades en la seguretat laboral viària

Cal situar la seguretat viària en l'entorn laboral dins d'un context transversal on conflueixen:

- Els conceptes de trànsit i seguretat viària supeditats a la normativa viària.
- La seguretat i salut laboral supeditades a la normativa laboral, és a dir, tot allò relacionat amb la prevenció de riscos laborals.
- El concepte mateix de mobilitat.

Amb relació a la mobilitat, cal incorporar-hi valors encaminats a una mobilitat sostenible segura i saludable.

És important, per tant, desplaçar l'ús individual de l'automòbil en favor de la utilització de mitjans públics, potenciant també la intermodalitat i afavorint compartir el vehicle, així com utilitzar mitjans alternatius. En aquest sentit, la intervenció de l'empresa pot ser rellevant pel que fa a la introducció d'aquests canvis.

Marc conceptual dels riscos laborals viaris i la seva prevenció

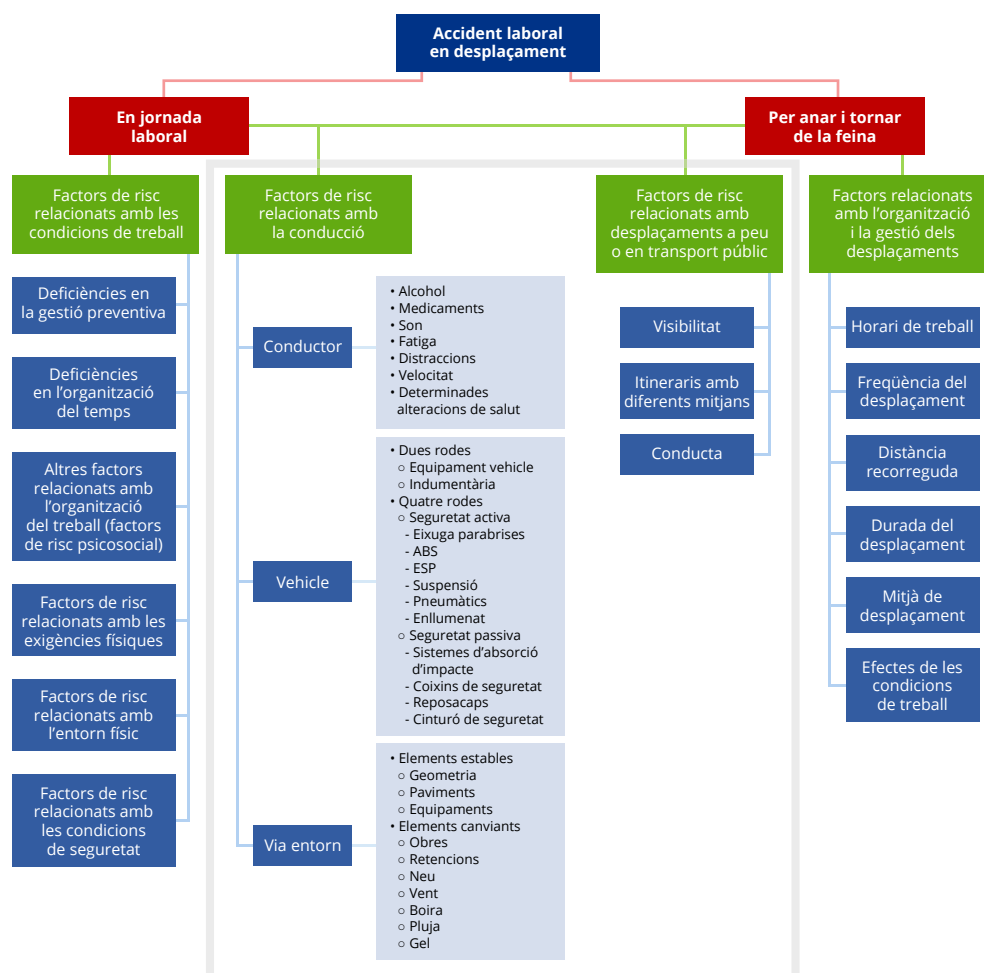
Els riscos laborals viaris

Els factors que poden estar implicats i ser concurrents en un accident durant un desplaçament en l'entorn laboral, ja sigui durant la jornada de treball o per anar i tornar de la feina, són molt variats i el seu origen pot tenir relació amb el **trànsit** pròpiament, però també amb les **condicions de treball** i amb la seva **organització i gestió**.

A continuació, es mostra un esquema on es presenten diferents grups de factors de risc que poden ser concurrents en un accident laboral de trànsit.

Les dues columnes centrals són factors compartits, tant pels desplaçaments durant la jornada de treball, com pels que s'efectuen per anar i tornar de la feina, i que estan vinculats amb les tasques pròpies de la conducció i del desplaçament.

Per altra banda, les dues columnes exteriors representen els grups de factors que estan vinculats a les condicions de treball i a la seva organització i gestió, i que estan relacionats, específicament, o bé amb els desplaçaments durant la jornada de treball, o bé amb els desplaçaments per anar i tornar de la feina.

Gestió dels desplaçaments per raons de feina i avaluació de riscos

Si es fa una estimació inicial del risc de patir un accident laboral de trànsit, s'observa que, tant en el concepte de probabilitat com en el de severitat del dany, els valors apreciats són mitjans-alts, la qual cosa donarà lloc a un risc greu o molt greu. És, per tant, un risc potencialment alt i d'origen multicausal.

En aquest sentit, és important fer una anàlisi dels riscos com a punt de partida per planificar les mesures de prevenció i protecció necessàries, seguint els principis de l'acció preventiva, i valorar si realment és essencial efectuar el desplaçament i, per tant, no es pot evitar l'exposició al risc.

Cal integrar, en el pla de prevenció de riscos laborals de l'empresa, **l'avaluació dels riscos en els desplaçaments** efectuats **durant la jornada de treball**, i per això caldrà tenir en compte quins són aquells llocs de treball amb persones treballadores exposades.

Els **indicadors principals** per identificar l'exposició dels/de les treballadors/ores a patir un accident en un desplaçament durant la jornada laboral són, entre d'altres:

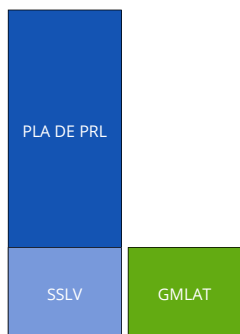
- Quilometratge mitjà anual recorregut.
- Contingut de les missions, és a dir, l'objectiu i les característiques del desplaçament.
- Distància mitjana de les missions i freqüència.
- Durada mitjana de les missions i temps setmanal mitjà dedicat a la conducció.
- Xarxa viària utilitzada.
- Tipus de vehicle emprat.

Una vegada identificats els llocs de treball amb personal exposat, caldrà seguir un procediment metodològic adequat per tal d'**organitzar, planificar i avaluar els desplaçaments** que calgui efectuar durant la jornada laboral.

Per altra banda, pel que fa als **desplaçaments per anar i tornar de la feina**, hi ha un conjunt d'**elements del sistema organitzatiu** del centre de treball que poden influir en el risc de patir un accident en aquest tipus de desplaçaments i en els quals l'organització pot intervenir per tal de reduir-ne l'exposició. Aquests elements són:

- Les hores d'entrada i sortida.
- El relleu en els torns de treball.
- La freqüència dels desplaçaments.
- La durada i la distància dels desplaçaments.
- El mitjà de desplaçament.
- Etc.

Marc conceptual dels riscos laborals viaris

Totes les empreses amb persones treballadores per compte d'altri han de disposar d'un pla de prevenció de riscos laborals i de la corresponent avaluació de riscos dels llocs de treball.

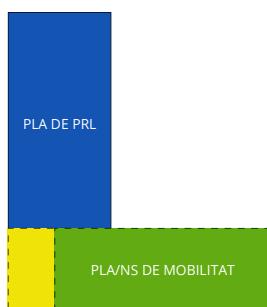
És una obligació empresarial i, per tant, també la seva responsabilitat, que tots aquells llocs de treball ocupats per un treballador o treballadora que hagi de fer algun tipus de desplaçament durant la seva jornada laboral, estiguin inclosos en aquesta avaluació de riscos dels llocs de treball, i que els riscos que comporten aquests desplaçaments estiguin degudament identificats i avaluats.

Per altra banda, pel que fa a la gestió de la mobilitat laboral per anar i tornar de la feina, podem observar que es troba desplaçada fora de la columna que integra el pla de prevenció de riscos laborals de l'empresa. La gestió d'aquests tipus de desplaçaments queda fora de l'òptica de la responsabilitat empresarial pel que fa a la prevenció de riscos laborals, i la seva aplicació és voluntària excepte per un tipus de centres de treball que hi estan obligats segons la normativa específica de mobilitat.

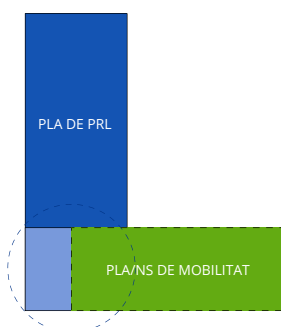
L'empresa pot optar per dur a terme la gestió dels desplaçaments que es realitzen en l'entorn laboral integrant-los tots en un sol pla anomenat Pla de seguretat laboral viària.

Aquest Pla és un document orientat a l'anàlisi i gestió de la seguretat en els desplaçaments que han de fer les persones treballadores d'un centre de treball, i pot contenir tant els desplaçaments durant la jornada laboral, part que caldrà integrar en el sistema de gestió de la prevenció de riscos laborals, com també els desplaçaments per anar i tornar de la feina.

Els plans de mobilitat estan orientats a dur a terme una gestió racional, eficient i sostenible dels desplaçaments tenint en compte també els impactes ambientals i socials que comporten.

En aquest sentit, l'objectiu d'un pla de mobilitat no és específic pel que fa a la gestió de la seguretat en els desplaçaments per raons de feina, i per aquest motiu el trobem desplaçat cap a l'exterior de la columna del pla de prevenció de riscos laborals, ja que hi ha elements particulars de prevenció de riscos que no hi quedaran recollits.

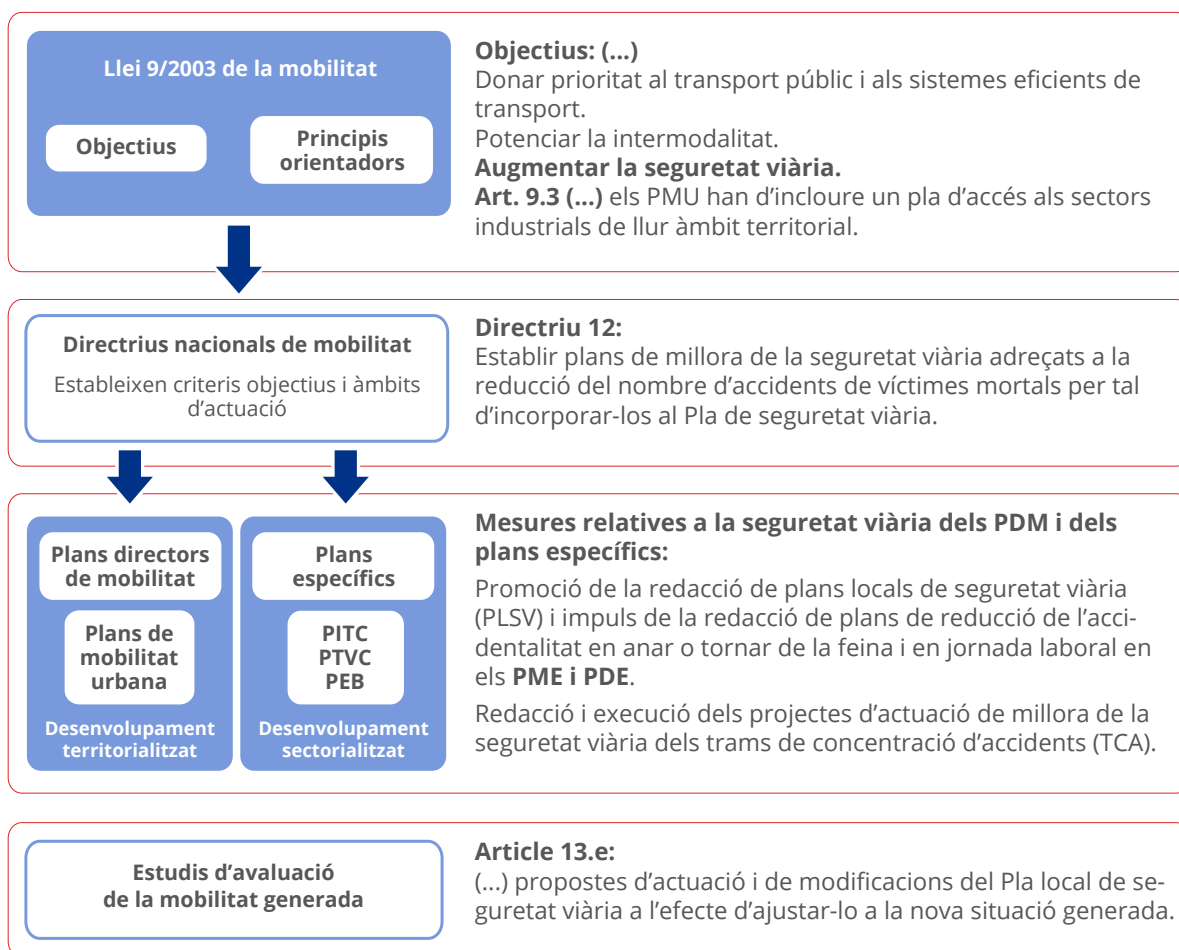

Ja sigui per la preocupació per la salut de les persones treballadores; per l'impacte que aquests accidents poden suposar en la productivitat de l'empresa; pels objectius en el marc de la responsabilitat social o bé pels aspectes vinculats específicament a la responsabilitat empresarial, la **gestió dels desplaçaments per raons de feina** és una **intervenció preventiva de primer ordre** i caldrà integrar-hi la gestió d'aquells que s'efectuen durant la jornada de treball en el marc del pla de prevenció de riscos laborals.

Tipus de plans genèrics de mobilitat i específics de gestió del risc laboral viari

La Llei marc d'ordenament de la mobilitat a Catalunya és la Llei 9/2003, de 13 de juny, de la mobilitat. Aquesta Llei té per objecte establir els principis i els objectius als quals ha de respondre una **gestió de la mobilitat** de les persones i del transport de les mercaderies dirigida a la **sostenibilitat** i la **seguretat**, i a determinar els instruments necessaris perquè la societat catalana assoleixi aquests objectius i es garanteixi a tota la ciutadania una accessibilitat amb **mitjans sostenibles**.

Aquests objectius s'estructuren i s'ordenen amb el desenvolupament territorialitzat de plans de tipus més general, com poden ser els plans de mobilitat, però també amb el desenvolupament sectorialitzat mitjançant plans específics, com per exemple, els plans de seguretat laboral viària (PSLV) o els plans de desplaçament d'empresa (PDE) en l'entorn laboral.

PMU: Pla de Mobilitat Urbana; PITC: Pla d'Infraestructures del Transport de Catalunya; PTVC: Pla de Transports de Viatgers de Catalunya;
PEB: Pla Estratègic de la Bicicleta
Esquema del marc normatiu de la mobilitat.

Pla de desplaçaments d'empresa (PDE)

Objectiu

Optimitzar la mobilitat de les persones treballadores, afavorint l'ús de mitjans de transport alternatius al vehicle privat, i racionalitzar l'ús del cotxe.

Aplicació voluntària

Qualsevol centre de treball amb la voluntat de millorar la mobilitat segons els principis de la mobilitat sostenible promoguts per la Llei 9/2003, de 13 de juny, de la mobilitat.

Aplicació obligatòria

- Centres de treball de la Regió Metropolitana de Barcelona inclosos en l'àmbit d'un pla de mobilitat específic d'un polígon industrial.
- Centres de treball inclosos en l'àmbit d'actuació del Decret 152/2007, de 10 de juliol, d'aprovació del Pla d'actuació per a la millora de la qualitat de l'aire als municipis declarats zones de protecció especial de l'ambient atmosfèric mitjançant el Decret 226/2006, de 23 de maig:
 1. Centres de treball d'administracions públiques i empreses públiques amb més de 200 persones treballadores pròpies o externes.
 2. Centres de treball privats amb més de 500 persones treballadores pròpies o externes.
 3. Centres generadors de mobilitat amb més de 500 visitants habituals.

Estudi d'avaluació de mobilitat generada

Objectiu

Definir les mesures i actuacions necessàries per tal d'assegurar que una nova planificació o una nova implantació d'activitats segueixi unes pautes caracteritzades per la preponderància dels mitjans de transport més sostenibles, i així acomplir el canvi de model de mobilitat promogut per la Llei 9/2003, de 13 de juny, de la mobilitat.

Aplicació voluntària

Qualsevol activitat nova que vulgui analitzar l'impacte de la seva implantació en relació amb l'aplicació de la Llei 9/2003, de 13 de juny, de la mobilitat.

Aplicació obligatòria

- Art. 3 del Decret 344/2006, de 19 de setembre, de regulació dels estudis d'avaluació de la mobilitat generada:
 - Establiments comercials, individuals o col·lectius, amb superfície de venda superior a 5.000 m².
 - Edificis per a oficines amb un sostre de més de 10.000 m².
 - Instal·lacions esportives, lúdiques o culturals amb un aforament superior a 2.000 persones.
 - Clíriques, centres hospitalaris i similars amb una capacitat superior a 200 llits.
 - Centres educatius amb una capacitat superior a 1.000 alumnes.

- Edificis, centres de treball i complexos on treballin més de 500 persones.
- Altres implantacions que puguin generar de forma recurrent un nombre de viatges al dia superior a 5.000.
- Decret llei 1/2009, de 22 de desembre, d'ordenació dels equipaments comercials:
 - Establiments comercials amb una superfície de venda igual o superior a 2.500 m².

Pla de mobilitat específic

Objectiu

Conjunt d'accions planificades per millorar la mobilitat de les persones amb la finalitat que sigui el més segura, eficient i sostenible possible, sota una perspectiva de responsabilitat social i més enllà de les exigències reglamentàries de seguretat i salut laboral.

Aplicació voluntària

Qualsevol concentració d'activitat laboral o econòmica sobre el territori, com ara polígons industrials, que pretengui abordar els desplaçaments que genera des d'una perspectiva eficient, segura, equitativa, saludable, participativa i competitiva.

Aplicació obligatòria

Segons la disposició addicional tercera de la Llei 9/2003 de la mobilitat, el Govern, en col·laboració amb els ajuntaments afectats, ha d'elaborar un pla de mobilitat específic per als polígons industrials i les zones d'activitats econòmiques que compleixin les condicions, quant a superfície i nombre d'empreses i de persones treballadores, que es determinin per reglament.

Dades estadístiques

Dades de mobilitat a Catalunya

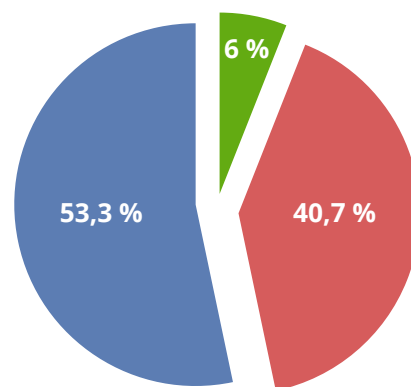
A Catalunya, més del 80 % de la població ocupada necessita desplaçar-se diàriament per anar a treballar.

Població ocupada que treballa fora de casa

Els diferents estudis publicats indiquen que:

- Un **40 %** de les persones treballadores es desplacen **fora del seu municipi de residència** per anar a la feina.
- El **53 %** es desplacen **dins del seu municipi**, però, d'aquests, més del 60 % es desplaça fora del barri de residència.

Per tant, hi ha un volum significatiu de trànsit per motius de desplaçaments per anar i tornar de la feina arreu del país.

Font: [Idescat i IERMB](#). Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població. Catalunya.

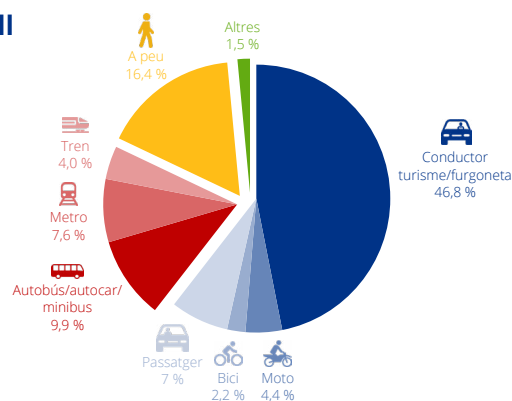
Pel que fa al temps dedicat al desplaçament per anar a la feina, el 40 % de la població ocupada inverteix entre **10 i 30 minuts** en fer aquest trajecte.

Sabies que...?

Aproximadament un 4 % de la població ha d'invertir més d'una hora per fer el trajecte per anar a la feina.

Mitjans utilitzats en els desplaçaments al lloc de treball

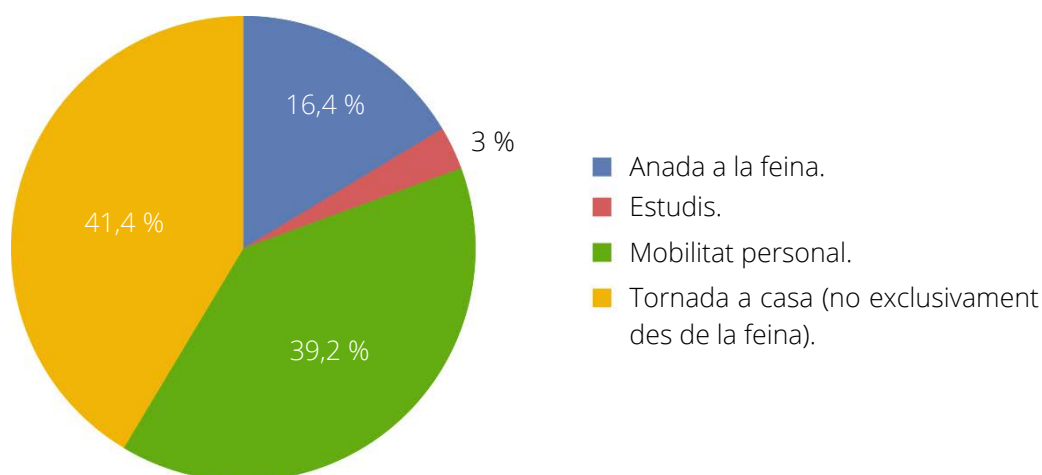
Quant als mitjans de transport utilitzats, a més del **60 %** dels desplaçaments als centres de treball habituals, s'utilitza el **vehicle privat**, fonamentalment el turisme o la furgoneta. El **21,5 %** de la població ocupada fa servir el **transport públic** per anar a la feina, i un **16,4 %** s'hi desplaça **a peu**.

Font: [Idescat i IERMB](#). Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població. Catalunya.

Dades de mobilitat de la Regió Metropolitana de Barcelona

A la figura següent es mostra quina és la mobilitat, en dia feiner, de la població major de 16 anys resident a l'àmbit del sistema tarifari integrat (STI) de l'àrea de Barcelona, on el 16,4 % dels desplaçaments que es duen a terme són per anar a la feina. Pel que fa a la tornada al lloc de residència, és del 41,4 %, concepte que engloba tots els moviments, fins i tot, els que no són per treball.

*Motiu de desplaçament de la població major de 16 anys resident a l'àmbit del sistema tarifari integrat (STI) de l'àrea de Barcelona.
Font: [Autoritat del Transport Metropolità \(ATM\)](#). Enquesta de mobilitat en dia feiner a la RMB 2019 (EMEF).*

Quant als **mitjans de transport utilitzats**, en **qualsevol motiu de desplaçament**, en l'àmbit del sistema tarifari integrat (STI):

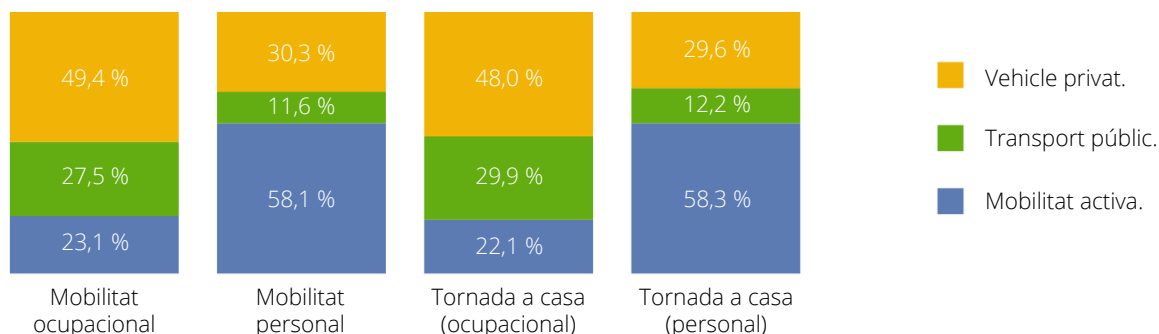
- Es fan servir principalment mitjans **no motoritzats**, i representen el **46,7 %** de la mobilitat diària (la majoria d'aquests desplaçaments es fan a peu).
- La mobilitat en **vehicle privat** suposa el **36,1 %** del total.
- En **transport públic**, el **17,2 %**.

En canvi, si ens centrem en els desplaçaments del **sistema tarifari integrat per motiu ocupacional (feina i estudis)**, la població utilitza majoritàriament **mitjans motoritzats**:

- El **vehicle privat** és el més emprat, gairebé un 50 %.
- El **transport públic** és present en un 27,5 % d'aquests desplaçaments.
- A la **mobilitat activa** (a peu, en bicicleta, patinet, etc.) correspon el 23,1 %.

En els **desplaçaments per motius personals**, en canvi, el mitjà més utilitzat és la mobilitat activa (58,1 %), seguida del vehicle privat (30,3 %) i del transport públic (11,6 %).

Motiu de desplaçament i mitjà de transport.

Font: [Autoritat del Transport Metropolità \(ATM\)](#). Enquesta de mobilitat en dia feiner a la RMB 2019 (EMEF).

Dades de sinistralitat

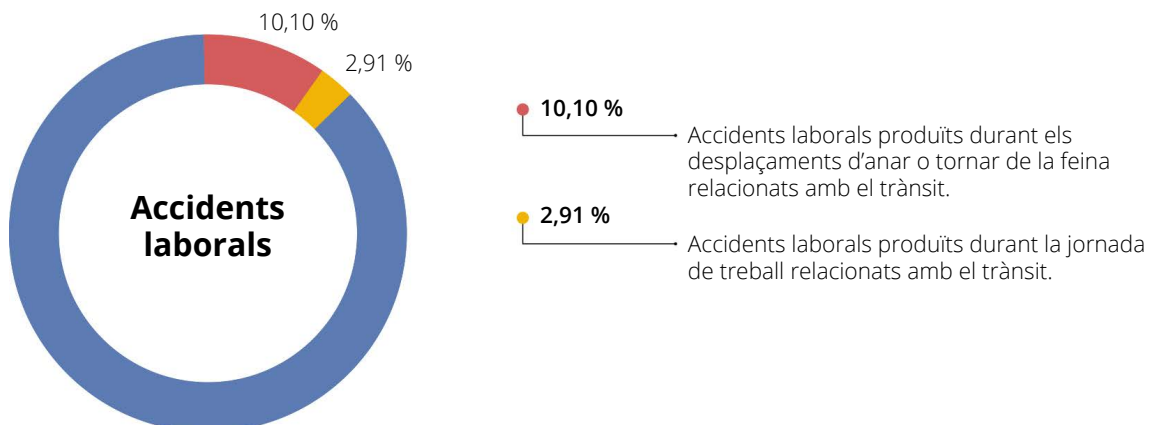
Impacte dels accidents de trànsit dins de l'entorn laboral

L'impacte dels accidents que pateixen els treballadors i les treballadores en el curs dels seus desplaçaments en l'entorn laboral, ja siguin durant la jornada de treball o per anar i tornar de la feina, és significatiu en relació amb el conjunt de la sinistralitat laboral per accidents de treball.

A més, en tractar-se sovint d'accidents de trànsit, les seves conseqüències, amb relativa freqüència, són molt greus o, fins i tot, mortals.

Amb base a les estadístiques oficials, del conjunt d'accidents laborals amb baixa a Catalunya, cal destacar que, aproximadament, entre el 2 i el 3 % són accidents de treball relacionats amb el trànsit ocorreguts durant la jornada laboral, i aproximadament, entre el 10 i l'11 % són accidents de treball relacionats amb el trànsit en desplaçaments per anar o tornar de la feina.

Els accidents laborals relacionats amb el trànsit representen el 13 % del total d'accidents de treball.

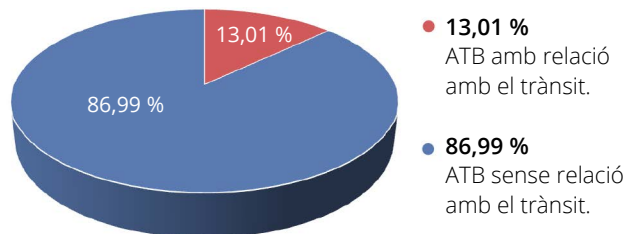

Impacte dels accidents de trànsit mortals en l'entorn laboral

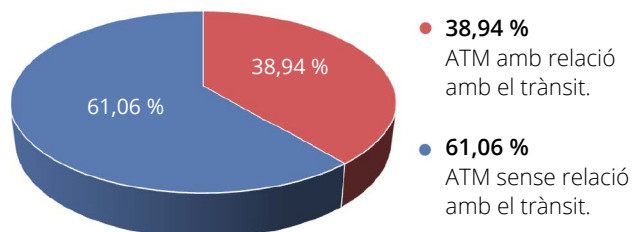
En el seu conjunt, els accidents laborals relacionats amb el trànsit representen aproximadament el 13 % del total d'accidents amb baixa.

Accidents de treball amb baixa ATB a Catalunya (segons si estan relacionats amb el trànsit o no)

Ara bé, si ens fixem en la gravetat, aquest percentatge s'eleva a quasi un 39 % dels accidents mortals a la feina.

Accidents de treball mortals ATM a Catalunya (segons si estan relacionats amb el trànsit o no).

Més d'un terç de les morts per accident de treball a Catalunya estan relacionades amb el trànsit.

Dades de costos derivats de la sinistralitat

A banda dels efectes sobre la **salut de les persones treballadores**, que freqüentment són molt greus o deriven en mort, els accidents de treball relacionats amb el trànsit comporten uns **costos econòmics importants**, desigualment distribuïts entre les empreses, els/les treballadors/ores i el conjunt de la societat.

Fruit d'un estudi de costos associats als accidents de treball realitzat per l'Institut Català de Seguretat i Salut Laboral (ICSSL), del total dels costos associats als accidents laborals de trànsit:

Empresa

El **4 %** van ser costos associats a l'empresa (relacionats amb el cost del manteniment de la producció vinculat als accidents de trànsit).

Treballador/a

El **74,6 %** van ser costos associats al/a la treballador/a (relacionats amb el cost del manteniment de la producció, la pèrdua d'ingressos a llarg termini i els costos del dolor i el patiment vinculats als accidents de trànsit).

Societat

El **21,4 %** van ser costos associats a la societat (relacionats amb el cost del manteniment de la producció, la pèrdua d'ingressos a llarg termini i els costos mèdics vinculats als accidents de trànsit).

En conjunt, els accidents de treball associats al trànsit, en relació amb els costos, van suposar el 30,59 % de la despesa, mentre que, en el seu conjunt, tan sols van representar el 10,51 % del total d'accidents.

El 28,7 % de costos associats als accidents de trànsit en l'entorn laboral van estar relacionats amb accidents durant la jornada de treball, i el 71,3 %, amb accidents anant i tornant de la feina.

Si bé només el 2,44 % dels accidents de treball van estar relacionats amb el trànsit durant la jornada de treball, els costos associats a aquests accidents van representar el 8,77 % del total. De la mateixa manera, si bé només el 8,07 % dels accidents de treball van estar relacionats amb el trànsit per anar i tornar de la feina, el costos vinculats a aquests accidents van representar el 21,82 % del total.

Sabies que...?

Els cost dels accidents de treball de trànsit triplica el cost mitjà del conjunt dels accidents de treball.

Marc normatiu

Laboral/prevenició de riscos laborals (PRL)

[Reial decret legislatiu 2/2015](#), de 23 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors. BOE núm. 255, de 24 d'octubre de 2015.

[Llei 31/1995](#), de 8 de novembre, de prevenició de riscos laborals. BOE núm. 269, de 10 de novembre de 1995.

[Reial decret 39/1997](#), de 17 de gener, pel qual s'aprova el Reglament dels serveis de prevenició. BOE núm. 27, de 31 de gener de 1997.

Seguretat Social

[Reial decret legislatiu 8/2015](#), de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de la Seguretat Social. BOE núm. 261, de 31 d'octubre de 2015.

Trànsit

[Reial decret legislatiu 6/2015](#), de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei sobre trànsit, circulació de vehicles de motor i seguretat viària. BOE núm. 261 de 31 d'octubre de 2015.

[Reial decret 818/2009](#), de 8 de maig, pel qual s'aprova el Reglament general de conductors. BOE núm. 138, de 8 de juny de 2009.

[Reial decret 971/2020](#), de 10 de novembre, pel qual es modifica el Reglament general de conductors, aprovat pel Reial decret 818/2009, de 8 de maig. BOE núm. 297, d'11 de novembre de 2020.

[Reial decret 2822/1998](#), de 23 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament general de vehicles. BOE núm. 22, de 26 de gener de 1999; rectificació. BOE núm. 38, de 13 de febrer de 1999.

[Reial decret 970/2020](#), de 10 de novembre, pel qual es modifiquen el Reglament general de circulació, aprovat pel Reial decret 1428/2003, de 21 de novembre, i el Reglament general de vehicles, aprovat pel Reial decret 2822/1998, de 23 de desembre, en matèria de mesures urbanes de trànsit. BOE núm. 297, d'11 de novembre de 2020.

[Reial decret 1428/2003](#), de 21 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament general de circulació per a l'aplicació i el desplegament del text articulat de la Llei sobre trànsit, circulació de vehicles de motor i seguretat viària, aprovat pel Reial decret legislatiu 339/1990, de 2 de març. BOE núm. 306, de 23 de desembre de 2003.

[Reial decret 970/2020](#), de 10 de novembre, pel qual es modifiquen el Reglament general de circulació, aprovat pel Reial decret 1428/2003, de 21 de novembre, i el Reglament general de vehicles, aprovat pel Reial decret 2822/1998, de 23 de desembre, en matèria de mesures urbanes de trànsit. BOE núm. 297, d'11 de novembre de 2020.

Glossari

Accident de trànsit

Succés advers i no desitjat que es presenta de manera brusca i inesperada, tot i que normalment evitable, que interromp la continuïtat normal del desplaçament i causa lesions o danys similars a persones (conductors/ores, passatgers/eres o vianants).

Accident de treball en jornada de treball

Denominació que es fa servir en l'àmbit de la seguretat social per referir-se als accidents laborals, ja siguin de trànsit o no, ocorreguts a un/una treballador/ora en el desenvolupament de la seva feina durant l'horari de treball.

Accident de treball *in itinere*

Denominació que es fa servir en l'àmbit de la seguretat social per referir-se als accidents laborals ocorreguts a un/una treballador/ora en els desplaçaments d'anada o tornada de la feina. No tots tenen la consideració d'accidents laborals de trànsit.

Accident laboral de trànsit

Accident de trànsit que interromp la continuïtat normal d'un desplaçament per motius de feina i causa lesions o danys similars a la salut de les persones treballadores (conductors/ores, passatgers/eres o vianants).

Desplaçament per motius de feina

Desplaçaments que ha de fer un/una treballador/ora a causa de la seva feina, sigui només per anar-hi o tornar al seu domicili -la gran majoria-, o també per dur a terme la seva tasca durant la jornada de treball.

Incident laboral de trànsit

Succés advers i no desitjat que es presenta de manera brusca i inesperada, tot i que normalment evitable, que interromp la continuïtat normal del desplaçament per motius de feina sense causar lesions o danys similars a la salut dels/de les treballadors/ores, tot i que en altres circumstàncies en podrien haver causat.

Mobilitat

Conjunt dels desplaçaments que es porten a terme cada dia entre dos llocs, amb independència de la causa, i tant si tots dos llocs pertanyen a la mateixa població com si pertanyen a poblacions diferents.

Mobilitat obligada

Conjunt dels desplaçaments que es porten a terme entre el lloc de residència i el lloc on es desenvolupen activitats desvinculades del lleure, tant si tots dos llocs pertanyen a la mateixa població com si pertanyen a poblacions diferents.

Mobilitat ocupacional

Conjunt dels desplaçaments que es porten a terme d'una manera repetida entre el lloc de residència i el lloc on es desenvolupen activitats habituals desvinculades del lleure, generalment de tipus laboral o d'estudi, tant si tots dos llocs pertanyen a la mateixa població com si pertanyen a poblacions diferents. No tota és de caràcter laboral.

Pla de desplaçaments d'empresa (PDE)

Conjunt d'actuacions que pretenen optimitzar la mobilitat de les persones treballadores i visitants, afavorint l'ús de mitjans de transport alternatius al vehicle privat, racionalitzant l'ús del cotxe i gestionant la mobilitat de les mercaderies.

El PDE concerneix als desplaçaments relacionats amb l'activitat laboral, és a dir, tant els trajectes entre el domicili i el lloc de treball com els desplaçaments professionals de les persones treballadores, col·laboradores i clientes.

Pla de mobilitat

Conjunt d'accions planificades i en procés d'implementació per millorar la mobilitat de les persones a fi que sigui el més segura, eficient i sostenible possible, sota una perspectiva de responsabilitat social, i més enllà de les exigències reglamentàries de seguretat i salut laboral dels desplaçaments que realitzen les persones treballadores durant la jornada laboral i implicant els desplaçaments d'anar o tornar de la feina.

Pla de prevenció de riscos laborals

Eina a través de la qual s'integra l'activitat preventiva de l'empresa en el seu sistema general de gestió i s'estableix la seva política de prevenció de riscos laborals. Els instruments bàsics d'aquest pla són l'avaluació de riscos laborals i la planificació de l'activitat preventiva. L'avaluació inicial dels riscos per a la seguretat i la salut dels treballadors i treballadores ha de tenir en compte, amb caràcter general, la naturalesa de l'activitat, les característiques dels llocs de treball existents i de les persones treballadores que hagin d'exercir-los. Haurà d'estar permanentment actualitzada i s'haurà de fer, també, en ocasió de l'elecció dels equips de treball, de les substàncies o preparats químics i de condicionament dels llocs de treball.

Pla de seguretat laboral viària

Conjunt d'accions planificades i en procés d'implementació per evitar i controlar els riscos laborals viaris derivats de la mobilitat de persones i materials en l'entorn laboral, ja siguin a l'interior del centre de treball o en una via pública. El pla de seguretat laboral viària ha de ser el resultat de l'anàlisi dels desplaçaments en l'entorn laboral incloent-hi tant aquells derivats de la feina durant la jornada de treball com aquells derivats dels desplaçaments per anar o tornar de la feina.

Seguretat laboral viària

Conjunt de coneixements, tècniques, procediments i estratègies interdisciplinaris i multidisciplinaris que aborden l'anàlisi i l'abordatge sobre el conjunt de factors i condicionants que intervenen en el desenvolupament d'un succés relacionat amb el trànsit que té, o pot tenir, repercussions en la seguretat i la salut dels treballadors i treballadores. Aquests factors i condicionants poden exposar a les persones treballadores a patir un accident o un incident laboral de trànsit.

Tràfic

L'ús del mot *tràfic* no és correcte per fer referència a l'acció de passar per un lloc, especialment per una via pública. Amb aquest significat cal fer servir el terme *trànsit*.

Trànsit

Acció de passar per un lloc, especialment per una via pública, és a dir, l'anar i venir de les persones, vehicles, etc., per la via pública.

Transport públic

Conjunt dels mitjans de transport de lliure accés, amb independència del mitjà de transport a què pertanyin, de la seva capacitat i de la titularitat pública o privada del servei.

Vehicle

Giny, artefacte, autopropulsat o no, que serveix per transportar persones o objectes d'un lloc a un altre, especialment per terra.

A efectes de la normativa de trànsit, es considera un vehicle aquell aparell amb capacitat per circular per les vies o terrenys públics aptes per a la circulació, tant urbans com interurbans; per les vies i terrenys que, sense tenir tal aptitud, siguin d'ús comú, i, en defecte d'altres normes, per les vies i terrenys privats que siguin utilitzats per una col·lectivitat indeterminada d'usuaris.

Vehicle de mobilitat personal (VMP)

Vehicle d'una o més rodes dotat d'una única plaça i propulsat exclusivament per motors elèctrics que poden proporcionar-li una velocitat màxima per disseny compresa entre 6 i 25 km/h. Només poden estar equipats amb un seient si estan dotats de sistema d'autoequilibratge. S'exclouen d'aquesta definició els vehicles sense sistema d'autoequilibratge i amb seient; els vehicles concebuts per a competició; els vehicles per a persones amb mobilitat reduïda, i els vehicles amb una tensió de treball superior a 100 VCC o 240 VAC, així com els inclosos dins de l'àmbit del Reglament (UE) núm. 168/2013 del Parlament Europeu i del Consell, de 15 de gener de 2013.

Viari/-ària

Relatiu o pertanyent a les vies urbanes o interurbanes.

Webgrafia

Enllaços generals

- [Institut Català de Seguretat i Salut Laboral](#) (ICSSL) (els desplaçaments en l'entorn laboral)
- [Servei Català de Trànsit](#) (entorn laboral)

Enllaços específics de la unitat

- En relació amb les dades de mobilitat:
 - [Autoritat del Transport Metropolità](#) (ATM).
 - [Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona](#) (IERMB).
- Espai web d'[Investigació de danys a la salut i incidents relacionats amb la feina](#).
- Informe d'[Anàlisi dels costos de la sinistralitat laboral a Catalunya](#).